ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI

E-ISSN: 2458-7559

Araştırma Makalesi/Research Article

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.52575>

Doğaner, A. (2021). Kadirli yayla turizmine yönelik tespit ve öneriler. *Çukurova Araştırmaları*, 7(3), 296-303.

CİLT 7, SAYI 3, KIŞ 2021, s. 296-303

KADIRLI YAYLA TURİZMİNE YÖNELİK TESPİT VE ÖNERİLER¹

Ali DOĞANER²

Öz

İnsanlar, kendileri ve yetiştirdikleri hayvanları için iklim koşullarını dikkate alarak uygun bir yaşam alanı arayışı içinde olmuştur. Kadirli ilçesinin de içinde bulunduğu Çukurova bölgesinde yaz ayları, özellikle temmuz ayı, aşırı sıcak olmakta; kış aylarında kar yağıışı ve don olayı görülmemektedir. Bu iklim özelliğine bağlı olarak bölgede yayla ile kışla arasında tarih boyunca canlılığını koruyan konargöçer bir yaşam şekli ve yaylacılık faaliyeti süregelmiştir. Kış aylarını Çukurova’da kolay, ucuz ve rahat bir şekilde geçiren insanlar, yaz aylarının bunaltıcı sıcaklarından uzaklaşmak amacıyla serin olan yüksek kesimlere göçmek istemişlerdir. Hayvancılık, çiftçilik yapanlar ya da diğer meslek kollarında çalışanlar için yaz ayları çok zor geçmekte; yaylaya göçmek bir ihtiyaç, hatta zorunluluk hâlini almaktadır. Haziran ayından başlayıp eylülün sonlarına kadar yaylada kalanlara rastlanmaktadır. İş gereği tatil sezonunun tamamını yaylada geçiremeyenler bir aylık izin dönemini burada değerlendirmektedir. Kendisi Çukurova’da çalışırken, ailesi yaylada kalanlar olmakta; ulaşım imkânı bulabilenler yaylaya gidiş geliş yaparak akşam vakitlerini, hafta sonu tatillerini aileleriyle birlikte serin havada geçirmektedir. Yaylada evi olmayanlar kiralık ev arayışına girebilmekte, çadır kurmakta, akrabalarına birkaç gün misafir olmakta ya da piknik yapma, gezme, tanıdıkları ziyaret etme, yayla eğlence ve etkinliklerine katılma gibi amaçlarla günübirlik yayla ziyaretleri yapabilmektedir. Bu çalışmada Kadirli’de yaylacılık faaliyeti, yayla olarak kullanılan yerler hakkında çeşitli bilgiler verilmiş ve yaylaların turizme kazandırılması konusunda çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadirli, yayla, turizm, göç, iklim

¹ Bu makale, 20 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirilen Kadirli Belediyesi İ. Turizm Çalıştay’ında sunulan bildirinin yeniden gözden geçirilip geliştirilmesiyle oluşturulmuştur. Çalışmada, “2020 TR Dizin Dergi Değerlendirme Kriterleri”nin 8. maddesinde belirtilen araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

² Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, adoganer80@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4600-8350>

Article Info/ Makale Bilgisi

Received/Geliş: 07.09.2021

Accepted/Kabul: 27.09.2021

Published/Yayın: 21.12.2021

FINDINGS AND RECOMMENDATIONS FOR KADIRLI HIGHLAND/PLATEAU TOURISM

Abstract

People have been searching for a suitable habitat for themselves and their animals, taking into account the climatic conditions. For example, in the Çukurova region, where Kadirli district is located, summer months, especially July, are scorching; and besides, there is no snowfall or frost in winter. Depending on this climate feature, a nomadic lifestyle and transhumance activity continued throughout history between the plateau and the barracks in the region. People who spent the winter months in Çukurova in an “easy, cheap, and comfortable way” wanted to migrate to the cooler highlands to get away from the sweltering heat of the summer months. The summer months are challenging for those engaged in animal husbandry, farming or working in other professions; migrating to the plateau becomes a necessity for this group of people. From June until the end of September, those who stay on the plateau are encountered. Those who cannot spend the entire holiday season on the plateau due to their job can take a one-month leave period here. While a person is working in Çukurova, his family remained on the plateau; Those who can find the means of transportation spend their evenings and weekend holidays with their families in the cool weather at the plateau. Those who do not have a house on the plateau can search for “a house to rent, set up a tent, stay with their relatives for a few days, or visit the highland daily for purposes such as picnicking, walking, visiting acquaintances, participating in highland entertainment and activities”. In this study, various information has been given about transhumance activities in Kadirli, the places used as plateaus, and various suggestions have been presented about bringing the plateaus to tourism.

Keywords: Kadirli, plateau, tourism, migration, climate

GİRİŞ

Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü'nde yer alan Kadirli, Osmaniye'nin en büyük ilçesidir. Adana'nın doğusunda, Osmaniye'nin ise kuzeybatısında, denizden ortalama 96 m yükseklikte konumlanır. Osmaniye'ye 46 km, Adana'ya 96 km uzaklıktadır (Yanık ve Çiğil, 2016, s. 7).

Kadirli Yukarı Çukurova'da, ova ile tepelik arazinin başladığı yerde kurulmuş tarihî bir şehirdir (Tarihin yaşandığı şehir “Kadirli”, s. 3). Kadirli “İlçe merkezinde yaklaşık 100 m olan ortalama yükseklik, kuzeye doğru 50-60 km'lik bir mesafe içerisinde 2.200 m'ye kadar çıkmaktadır. Ani yükseklik artışı bölgede de farklı yeryüzü şekilleri ve iklim tiplerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur” (Yonca, 2014, s. 1).

Koca'nın Osmaniye genelinden yola çıkarak yaptığı tespite göre “İlde 250-300 m yükseltiden daha fazla yükseltiye sahip yerleşme birimlerinde yaşayanlar genellikle yaylalara çıkma ihtiyacı duymaz iken bu yükseltilerden aşağıda yaşayanlar yaz aylarında yaylalara çıkma ihtiyacı duymaktadırlar.” (2015, s. 241). Kadirli “İlçe nüfusunun yaklaşık % 96,2'sinin (111458) 500 m'nin altındaki yükselti kuşağında yaşaması ve bu yükseltinin altındaki alanlarda yaz aylarında bağıl nemin de yüksek olması nedeniyle aşırı sıcak geçmesi ve hissedilmesi, ilçe halkını gelenekten gelen yaylacılık faaliyetini devam ettirmeye zorlamıştır” (Koca, 2017, s. 150).

Kadirli ile yüksek dağlık alanlar arasındaki iklim farklılıkları bölgede yaylacılık faaliyetini ortaya çıkarmıştır (Yonca, 2014, s. 2). “Yaz aylarında yaylaya göçmek Çukurova insanının bir hayat tarzı olmuştur” (Tarihin yaşandığı şehir “Kadirli”, s. 38). Yapılan bir araştırma sonucunda “30'u Kadirli ilçesi sınırlarında, 17 tanesi de ilçe sınırları dışında olmak üzere toplam 47 yaylada bölge halkının yaylacılık faaliyetlerinde bulunduğu tespit edilmiştir” (Yonca, 2014, s. 1).

“Kadirli ilçesinde bölge halkının sadece yaz aylarında kullandığı 27 tane yayla alanı dışında 9 tane de daimi yerleşme alanı olan (mahalle) ve yaz aylarında daha çok ilçe merkezinde oturanlar

tarafından kullanılan yerler bulunmaktadır. Bu alanlarda buraya gelenler tarafından daimi yerleşim alanı olsa bile yayla olarak zikredilmektedir” (Üçeçam Karagel ve Karagel, 2010, s. 32).

“Dağlık ve engebeli sahada kalan yaylalar günümüzde yalnızca Kadirli ve köylerine ev sahipliği yapmamaktadır. Başta Adana, Osmaniye, Ceyhan ve Sumbas olmak üzere civar il ve ilçelerden bölgede bulunan yaylalara yoğun bir talep durumu söz konusudur” (Yonca, 2014, s. 4).

Hem köy hem yayla olan yerleşim yerleri “yayla köyü” olarak adlandırılmaktadır. “Kadirli köylerinin birçoğu orman içi ve yayla köyleridir. Ayrıca Maksutoğlu [Maksutoluğu], Bağdaş, Sıyrıncaç, Ali Paşa, Yirce, Zincirlikuyu, Gezit, Dokurcun, Beyoluğu, Kesnesur, Akarca başlıca yaylalarıdır” (Tabur, 2020, s. 13, 14). Horzum Yaylası, Kozan, Feke ana yolu üzerinde Kozan’a ulaşımı çok kolay bir yayladır (Tabur, 2020, s. 152). “450 haneden oluşan Bağdaş Yaylası yazın yaklaşık 2.250 kişiye ulaşan nüfusu ile Kadirli ilçesinin en büyük yayla yerleşmelerinden biri durumundadır” (Üçeçam Karagel ve Karagel, 2010, s. 48).

“Bağdaş Yaylası’na 57 kilometrelik stabilize yolla ulaşılır” (Tarihin yaşandığı şehir “Kadirli”, s. 40). “Göller ve Zincirlikuyu Yaylaları Kadirli-Sumbas ve Kozanlıların ortak yaylalarıdır. Bu yaylalar Kozan ilçe sınırlarındadır. Ama Kadirli’lilerin de eskiden beri ata dede yaylaları olup bugün de ortak kullanılmaktadır” (Tabur, 2020, s. 38). Almacık Yaylası, Bağdaş Yaylası’na 4 km mesafede bir tepe yamacına kurulu, orman ile iç içe bir yayla özelliği taşır (<https://osmaniye-tanitim.tr.gg>).

“Kadirli’nin yaylalarından Maksutoluğu Yaylası’na Kadirli-Andırın-Kahramanmaraş kara yolunun 12. km’sinden kuzeye (sola) dönülerek (Akarca Yaylası) 33 km stabilize yolla ulaşılır (Toplam 45 km). Akarca Yaylası’ndan sonra güzel manzaralı 33 km’lik yol üzerinde; Akarca Yaylası, Koçlu (Avluk) köyü, Paşaoğlu Yaylası, Yoğunoluk (Katıralağı) köyü, Değirmendere ve Tahta gibi yayla köyleri de bulunmaktadır” (<https://osmaniye-tanitim.tr.gg>).

“Maksutoğlu Yaylası’ndan başlayıp Çardak-Gürlevik-Turna-Söğütoluğu-Dokurcun-Beyoluğu-Çığşar Yaylalarından geçerek Savrun Çayı’nın doğduğu Yedigözlü mevkiini de içine alan, ünlü yazar Yaşar Kemal’in İnce Memed romanına konu olan bu yaylalar doğa ile baş başa, çok sayıda çiçek, böcek ve kuş türünü inceleyerek yaya (trekking) iki günde gezilebilir. Kamp kurup, piknik yapılabilir” (<https://osmaniye-tanitim.tr.gg>).

Beyoğlu-Savrunközü-Dokurcun ve Çığşar Yaylaları görülmeye değer yaylalardandır. “Toros Dağlarının kuzeydoğu uzantısı olan Dibe Dağlarının eteklerinde bulunan ve 65 km stabilize yolla ulaşılan yaylalar, tamamen ardıç, köknar, sedir ağaçları, vahşi kayalıklar, yüksek dağ çayırıları ile rengârenk kır çiçeklerinin açtığı doğa mozaiğidir. Kayalıklarında yırtıcı kuşların (kartal, şahin, doğan) uçtuğu, ünlü yazar Yaşar Kemal’in roman kahramanı İnce Memed’e hem sığınak hem de mezar olan bu yaylalarda gök mavisi çiçek açan çakırdikenlerini görerek fotoğraflarını çekebilirsiniz. Savrun Çayı kıyısında kurulan yaylalarda elma, armut, kiraz, vişne ve dut meyvelerinin en lezzetlileri yetişmektedir. Yaylalarda, billur gibi temiz soğuk suların aktığı pınar başlarında kamp kurarak Çığşar Yaylası’nda bulunan Deli Öbek ve Harmankaya denilen kütle kayalara tırmanabilir, yırtıcı kuşlara arkadaşlık edebilirsiniz. Bu yaylalara yaz aylarında minibüs ve ciple gidilebilir” (<https://osmaniye-tanitim.tr.gg>).

Koca’nın çalışmasında Kadirli ilçesindeki yaylaların konut sayısı hakkında bilgiler bulunmaktadır. Buna göre “İlçe halkının tercih ettiği en kalabalık yayla Maksutoluğu Yaylası’dır. Bu yayla ve yakınındaki yaylalarla birlikte konut sayısı 1250’dir. Yükseltisi fazla olmayan (560-626 m), ancak ilçe merkezine çok yakın (7 km) konumda olmasının avantajıyla 1992 yılında oluşturulmaya başlanan ve hızla büyüyen Akarca Yaylası’nda da 310 yaylacı konutu bulunmaktadır. Bu iki büyük yayla dışında ilçe halkının yararlandığı diğer büyük bir yayla ise, Sumbas ilçe sınırında bulunan Bağdaş Yaylası’dır. Bağdaş Yaylası’ndaki yaylacı konut sayısı 454’tür. Kadirli ilçe halkının yararlandığı yaylaların bir kısmı yörenin en önemli akarsuyu olan Savrun Çayı’nın yukarı çığırında bulunmaktadır. Buradaki Alipaşa ve Elmacık Yaylaları başta

olmak üzere buradaki yaylalarda 380 yayla konutu bulunmaktadır. Kadirli ve yine bu ilçeden 1996 yılında ayrılarak ilçe olan Sumbas'taki köylerde de yaklaşık olarak 1300 yaylacı konutu bulunmaktadır" (2015, s. 247). Günümüze gelinceye kadar yaylalardaki konut sayısında artışların olacağı muhakkaktır. "Kadirli çevresindeki yaylaların önem kazanması ile ve özellikle Akarca Yaylası'nın oluşturulmasından sonra Kadirli'den Zorkun Yaylası'na gelenlerin sayısı önemli ölçüde azalmıştır. Çünkü gününbirlik olarak Kadirli'ye gidiş-geliş yapmak isteyenler için yol bir hayli uzun olmaktadır"³ (Koca, 2017, s. 29).

Yaylaya gitme amacının, gidiş-dönüş tarih ve süresinin zaman içerisinde değiştiği görülmektedir. "Günümüzde yaylacılık çok az da olsa hayvanları otlatmak, kahir ekseriyetle ise tatil yapmak, dinlenmek ve özellikle yaz aylarındaki bunaltıcı sıcağından kurtulmak için yapılmaktadır" (Gökşen, 2015, s. 218). Şenese'n'e göre, insanların yazın dinlenmek ve tatillerini serin yerlerde geçirmek amacıyla yaptıkları yaylacılık biçimi, bölge insanın ekonomik yönden rahatlaması ve modernleşme ile birlikte yapılmaya başlanmıştır (2011, s. 281). Bununla birlikte, "Kadirli ve Sumbas ilçelerinde arazinin de elverişli olduğu bazı yaylalarda tarımsal faaliyetlerin ön planda..." (Koca, 2017, s. 5) olduğu görülmektedir.

Elektriğin kullanılmaya başlanması ile vantilatör, klima, buzdolabı, derin dondurucu gibi ev eşyaları yaz aylarında yaylaya çıkamayan insanlara rahatlık sağlamıştır. Ev ve iş yerlerinde kullanılan klimalar sıcak havadan insanları kısmen korusa da tam anlamıyla çözüm olmamaktadır. Elektrik harcaması artmakta; klimanın sağladığı soğuk hava, klima sesi, klima suyu insanları rahatsız edebilmektedir. İnsanlar klimalı ortamda da olsa temiz havayı, kapalı ortamdan açık alanlara çıkmayı arzulamaktadır. Bu açıdan yaylaya gitmek bir ihtiyaç hâlini almaktadır.

Yaz ayları özellikle, çocuk ve yaşlılar için daha zor geçmektedir. Yaylalar gelişim çağındaki çocuklar için uygun yerlerdir. Çukurova'nın sıcağına dayanamayan çocukların gelişimi de olumsuz etkilenebilmektedir. Yaz aylarını yaylada geçiren çocuklar daha iyi beslenmekte, daha rahat uyuyabilmektedir. Gökşen, "Yaylaların temiz ve oksijeni bol havası bilindiği üzere birçok hastalığa iyi gelmektedir. Özellikle ihtiyarlar yaylaya gitmeden rahat edemezler" (2015, s. 229) düşüncesindedir.

Yayla Turizmini Canlandırmak İçin Öneriler

Yaylalarda halkın tamamının kullanımına açık kamusal alanlar oluşturulmalı ve titizlikle korunmalıdır. Bu alanların kaç metrekaare olduğu ve sınırları mutlaka belirlenmelidir. Özel mülkiyet alanlarının da aynı şekilde tespiti yapılmalıdır. Yollar, piknik alanları, şenlik alanları özel mülkiyete çevrilmemelidir. Bu amaçla yasalar çıkarılmalı, yasaya uymayanlar ağır şekilde cezalandırılmalıdır. İşlerin takibini, koordinasyonunu yapacak bir kamu kurumu ya da şubesi oluşturulmalıdır.

"Yaylaların kuruluş yerini belirleyen en önemli faktörlerin başında su kaynakları gelmesine rağmen, özellikle Kadirli ve Sumbas ilçelerindeki yaylalarda, arazinin karstik yapıda oluşu nedeniyle, yaylalarda su yetersiz gelmektedir" (Koca, 2015, s. 249, 250). Bu açıdan zaten sınırlı olan su kaynakları ve bu kaynakların yer aldığı çevre korunmalı, su kıtlığı yaşanmaması için ileriye dönük sürdürülebilir projeler üretilmelidir.

Yaylacılık nedeniyle özellikle yaz aylarında bölgeye nüfus hareketi olmaktadır. Yayla sezonunda çeşitli yaş grupları için kurslar açılmalıdır. Gezici kütüphaneler, belirli günlerde yaylalarda kitap alışverişine imkân oluşturabilir. Yaylalarda kalıcı kütüphaneler de açılabilir. Din hizmetleri, sağlık, güvenlik, temizlik gibi hizmetler yanında kültür hizmeti de sağlanmalıdır.

³ Osmaniye'ye 24 km uzaklıkta olan Zorkun Yaylası Kadirli'ye 69,5 km uzaklıktadır (Koca, 2017, s. 30). Kadirli-Akarca Yaylası arası ise 7 km'dir (Koca, 2015, s. 247).

Yaylacılıkla ilgili broşürler, internet siteleri oluşturulabilir. Bölgedeki yaylaları, yürüyüş yollarını, kamp alanlarını, su kaynaklarını, şelale gibi doğal güzellikleri gösteren haritalar hazırlanmalıdır.

Dağların, tepelerin, geçitlerin, derelerin, göllerin isimleri tespit edilmelidir. Bunlarla ilgili fotoğraf albümü hazırlanmalıdır. Ayrıca yer isimlerini gösteren tabelalar yol kenarlarına konmalıdır.

Yaylalık alanlar ve bu alanlarda yer alan sular, kayalar, mağaralar tarihle, efsaneyle, halk hikâyesiyle buluşturulduğunda daha anlamlı hâle getirilebilir. Mehmetli beldesinde bulunan

Kölete suyu ile ilgili efsane⁴ bu açıdan güzel bir örnek oluşturmuştur. Efsanenin geçtiği mekânı görme isteği bölgeye olan ilgiyi daha da artıracaktır.

Yaylalarda “Kadirli Evi, Kadirli Sofrası” adı altında konaklama tesisleri, kahvaltı salonları, kafeteryalar, lokantalar yapılabilir. Bu tesislerin mimari yapıları doğayla uyumlu olmalıdır. Yayla yerleşim yerinde ve yapılacak tesislerde otoparklar mutlaka olmalıdır. Yaylaya ya da buradaki tesislere gelenler “Aracımı nereye park edeceğim?”, endişesi taşımamalıdır. Yine bu tesisler yola bitişik olmamalı, geniş bir bahçe içinde olmalıdır. Karadeniz bölgesinde yaygınlaşan Bungalov evleri Kadirli yaylalarında da yapıp turizme kazandırılabilir.

Bir ürünün yaylada üretilmesi, “yayla malı” olması onun aynı zamanda doğal olduğu algısını da uyandırır. Yaylada üretilen doğal ürünlerin (et, süt, yoğurt, tereyağı, peynir, bal, reçel, turşu, çeşitli sebze ve meyveler vs.) satışı gelen turistlere yapılabilir. Yaylalarda oluşturulacak tesislerde verilecek kahvaltılarda, öğün yemeklerinde doğal ürünler tercih edilmelidir. Ekmeğin, yemeğin, çay ve kahve gibi içeceklerin pişirilmesinde farklılık oluşturması için odun ateşi kullanılmalıdır. Sunumu da yine doğal ve geleneksel olmalıdır.

Konaklama işletmeleri pek çok organizasyonu düzenleyebilir. Gelen misafirlere aktivite seçenekleri sunulabilir, rehberlik hizmeti verilebilir. Bunun için tanıtım amaçlı web sayfası hazırlanmalı, güncel tutulmalı ve sayfanın tanıtımı yapılmalıdır.

Sinema ve dizi film sektörüne kapılar açılmalı, gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır. Film seti olarak bu mekânların kullanılması ilgiyi bu bölgeye daha fazla çekecektir.

Doğada insanların yeme içme, tuvalet gibi temel ihtiyaç ve gereksinimleri için küçük çaplı da olsa tesisler oluşturulmalıdır. Bunlar yapılırken doğal dokuya zarar verilmemelidir. “Yaylacılık faaliyetinin sürdürülebilmesi ve gelecek kuşakların da buralardan yararlanabilmeleri için yayla alanlarının ve çevrelerinin doğal bitki örtüsünün korunması gerekmektedir.” (Koca, 2017, s. 6).

Mekân, tarihle buluşturulursa daha derin anlam kazanır. Bölgede geçmişte çok canlı olan, günümüzde kısmen varlığını sürdüren konargöçer yaşam biçimi herkesçe bilinmektedir. Bunların yurt yerleri, göç yolları, konalgaları, yaylaları kayıt altına alınmalı, tanıtımı yapılmalıdır. Konargöçer, Yörük yaşam biçiminden kalan maddî kültür unsurları toplanarak açık ya da kapalı

⁴ Yörede anlatılanlara göre Antik Dönemlerde burada bir bey yaşamış. Yakışıklı bir de erkek evladı varmış. Bey, sağlığında oğlunun mürüvvetini görmek istemiş. Tüm yöre halkı bey’in oğluna yakışır bir kız aramaya başlamışlar. Gel zaman git zaman ovada bir ağacın güzel mi güzel, alımlı mı alımlı bir kızı olduğunu haber almışlar. Kızın topuklarına kadar uzanan sapsarı saçları dillere destanmış. Dünürücü gönderip babasından istemişler. Kırk gün kırk gece düğün yapılmış. İki genç evlenmiş, mutlu bir hayat sürmeye başlamışlar. Bir süre sonra kız hastalanmış. Hastalık tüm güzelliğini yavaş yavaş eritmeye başlamış. Eski güzelliğinden eser kalmamış. Bir gün kız, kocasının artık kendisini sevmediğini düşünüp derenin taşkın bir zamanında kayanın başına çıkarak atlamak istemiş. Kocasını arkasından koşsa da yetişememiş. Kız kendini kayalıklardan suya bırakmış. Kocasını da arkasından atmış. Tanrı, olanları görmüş. İki gence acımış. Kızın saçlarını taştan aşağıya dökülen suyun köpüklerine dönmüştürmüş. Kocasını da derenin ortasında bir çınar ağacı yapmış. Efsaneye uygun olarak bugün, şelalenin döküldüğü kayanın tam karşısındaki derenin içinde, bin yıllardır yaşayan bir çınar ağacı, kollarını açmış kayadan aşağıya atlayan sevgilisini yakalamak için bekler vaziyettedir. Suyun en az olduğu dönemde bile kayalardan aşağı çağlayarak akan suyun köpükleri tıpkı genç kızın altın sarısı saçları gibi ovadan esen rüzgârın ritmine uyarak dans etmektedir (Kaya ve Yanık, 2016, s. 36).

mekânlarda, müzelerde sergilenmelidir. Ayrıca, yaylaya gidiş ve dönüşlerinde yerleşik halkla konargöçer aileler bir araya getirilebilir.⁵

Doğal alanda küçük çaplı müzeler oluşturulabilir. Müzelik eşyalar tesislerin içinde ya da bahçesinde sergilenip yeniden üretimlerinin satışı yapılabilir.

Okul müfredatında yer alan Türkçe, Türk dili ve edebiyatı, coğrafya, resim gibi derslerde doğa tasvirleri yapılabilir. Beden eğitimi dersleri rahatlıkla işlenebilir. Bu amaçla okul müdürlükleri, öğrenci kulüpleri, özel kulüpler aracılığıyla doğa gezileri düzenlenebilir; öğrenci, öğretmen ve velilerin katılabileceği piknik organizasyonları yapılabilir.

Doğadaki çeşitli türden bitki ve hayvanlar fotoğraflanabilir. Bu fotoğraflar Kadirli coğrafyası adı altında paylaşılabilir. Belirlenen bir tema üzerine fotoğraf yarışması düzenlenebilir.

Yaylalardaki doğal güzellikleri, günlük yaşamı anlatan; yaylaları tanıtan şiir, hikâye, roman yazmaları konusunda öğrenciler, âşıklar, şairler⁶, yazarlar teşvik edilmelidir. Bu konuda yazılan eserler basılı ya da elektronik olarak yayımlanabilir.

Hatıra ormanları oluşturulmalı, hatıra ağaçları dikilmelidir. Yeni evlenen çiftler, memuriyete yeni başlayanlar, ilçeye yeni atananlar, seçimle başa gelenler, hacca ya da umreye gidenler adına fidan dikilebilir.

Yaylalarda kamp alanları oluşturulabilir. Bu alanlarda isteyenlerin kamp çadırında kalmaları sağlanabilir. Akşamları belirli alanlarda, kontrollü bir şekilde kamp ateşi yakılabilir. Ateş etrafında kızgın taş gibi çocuk oyunları, sinsin gibi geleneksel oyunlar oynanabilir. Çeşitli çalgılar eşliğinde türküler söylenebilir.

Yayla şenlikleri, tanıtım faaliyetleri için son derece önemli fırsat oluşturur. Hâlihazırda yapılan şenlikler desteklenmeli, denetlenip yönlendirilmelidir. Bölgedeki yayla şenlikleri bir takvime bağlanabilir. Osmaniye genelindeki etkinliklerde Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü planlama, denetleme görevlerini üstlenebilir. Osmaniye'deki tüm etkinlikler tek bir internet portalı aracılığıyla duyurulmalıdır.

Hafta sonu tatilinde bisiklet turları yapılabilir. Bu amaçla uygun güzergâh belirlenip bisiklet kiralama imkânı oluşturulabilir. Zipline kurulup makul ücretle hizmete sunulabilir. Paintball oynanabilir.

Yaylaların belirli sahalarında oryantiring sporu yapılabilir. Böylece, farklı yaş kategorisinden sporcular eğlenceli vakit geçirerek bölgeyi ziyaret etmiş ve tanımış olurlar.

Geleneksel çocuk oyunları oynanabilir, ziyaretçiler geleneksel çocuk oyuncaklarıyla buluşturulabilir. Hatta çocuklar oyuncaklarını, oyun araçlarını kendileri temin edip üretebilir.

Kadirli yaylalarında düzenlenen voleybol turnuvaları her bölgeden insanın dikkatini çekmekte, Adana ve Kahramanmaraş'tan sporcular gelmektedir (Gökşen, 2015, s. 233). Resmî kurumların bu tür etkinliklere desteği sürdürülmeli, etkinlikler yaşıtılmaya çalışılmalıdır.

Okçuluk sporu yapılabilir, okçuluk kulüpleri yaylalarda yapılan festival ve çeşitli etkinliklere davet edilebilir.

At biniciliği sporları yapılabilir. Avcılık ve atıcılık faaliyet alanları oluşturulabilir.

Dağcılık ve trekking (doğa yürüşü) yapılabilir. Ülkemizde bu amaçla kurulan kulüpler bölgeye davet edilebilir.

⁵ Kadirli'yi de içine alan Çukurova bölgesindeki konargöçer yaşam biçimi hakkında daha geniş bilgi için bkz. Doğaner, A. (2013).

⁶ Bölgenin güçlü şairi Halil Karabulut'un "Yaylalar Destanı-Bağdaş'tan Savrungözü'ne" (Sakaoğlu, 2002: 383, 384) destanı bu konuda örnek gösterilebilir.

Of-road (arazi yarışı) alanları oluşturulabilir. Of-road ekiplerinin bu alanları tercih etmesi sağlanabilir.

Tesisler; özel okullara ve dershanelere (yarıyıl tatil kampı, yaz okulu gibi), spor kulüplerine, resmî toplantılara ev sahipliği yapabilir.

Hobi bahçeleri, hayvan çiftlikleri oluşturulabilir. Evcil hayvanlar insanların, özellikle de çocukların ilgisini çekecektir.

Elektrik, su, telefon, internet gibi imkânlarla yaylada da rahatlıkla ulaşılabilir. Özellikle internete her yaştan insan ihtiyaç duymakta, tatilde de olsa işlerini internet ortamında takip edebilmektedir.

Evsel atıkların toplanması da ancak belediye hizmeti olarak yapılabilir. Bunlar sağlanmadığında yaylalara ilgi azalmaktadır. Yayla sakinleri ve misafirler çöp yığınlarından, çöp kokusundan rahatsız olmaktadır.

Çocuklara doğal ortamında çevre eğitimi verilmelidir. Çevre temiz tutulduğunda ya da kirletildiğinde nasıl bir görüntü oluştuğu ve hangi hisleri uyandırdığı bizzat yerinde yapılan gözlemlerle öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Çukurova'da yayla sezonunun mayıs ayı ortalarında başlayıp eylül ayı sonlarında bittiği görülmektedir. Yaylalar, yılın ortalama sadece dört ayında kullanılmakta, sekiz ayında boş kalmaktadır. Kış aylarında yollar açık tutularak dört aylık yayla sezonu yıl geneline uzatılabilir. Hafta sonlarında piknik alanı olarak kullanılabilir. Böylece, kış turizmi açısından da değerlendirilmiş olur. Kadirli ile özdeşleşen ve daha çok kışın rağbet gören sucuk ekmek satışı yaylalarda yapılabilir.

SONUÇ

Çukurova bölgesinde tarih boyunca yayla gereksinimi duyulmuş, zaman içerisinde sosyo-ekonomik gelişmelere paralel olarak yaylacılık faaliyetindeki amaç çeşitlenmiştir. Yaylaya gidenlerin yeni ihtiyaçları ve beklentileri oluşmuştur. Günümüzde ülkeler ve aynı ülke sınırları içindeki şehirler arasında turizm alanında rekabet yaşanmaktadır. Yaylalar, yerli ve yabancı gezginlere yönelik turizm faaliyeti açısından önemli merkezlerdir. Yayla turizminde sağlanacak başarının bölge ekonomisine ve kültürüne büyük katkısı olacaktır. Bir taraftan yeni iş olanakları oluşturulurken diğer taraftan da insanların yaşam kalitesi yükselecektir. Her yatırım gibi bu alanda yapılacak girişimler de aceleye getirilmemeli, belirli bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Doğanın doğallığı bozulduğunda, şehirdeki yapılaşma yaylaya taşındığında tüm emeklerin boşa gideceği unutulmamalıdır. Devlet ya da özel sektör tarafından gerçekleştirilen yatırımlardan istenen verim sağlanmadığında ülkemiz ve bölge insanı bu durumdan zarar görecektir. Verilecek doğru kararlarla tamamlanan projeler, gelecek nesillere aktarılacak en değerli miraslardan olacaktır. Kadirli ilçesinin bunu yapabilecek uygun bir coğrafi özelliğe; Kadirli yöneticilerinin halk, resmî kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde bunu gerçekleştirebilecek kültür ve bilince sahip olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Doğaner, A. (2013). *Çukurova bölgesi konargöçerlerinde halk kültürü ve halk edebiyatı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gökşen, C. (2015). Osmaniye ve çevresinde yaylacılık. *Yayla Kültürü ve Yaylacılık Sempozyumu* (s. 215-236), 6-7 Kasım 2014-Bilecik, Prof. Dr. Harun Tunçel (Ed.), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, M. Y. ve Yanık, Y. (Haz.). *Dünden bugüne Mehmetli*. Mehmetli Belediyesi.

- Koca, N. (2015). Geçmişten günümüze Osmaniye yaylaları. *Yayla Kültürü ve Yaylacılık Sempozyumu* (s. 237-252), 6-7 Kasım 2014-Bilecik, Prof. Dr. Harun Tunçel (Ed.), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları.
- Koca, N. (2017). *Doğal ve sosyo-ekonomik özellikleri açısından Osmaniye yaylaları*. Ankara: Pagem Akademi.
- Sakaoğlu, S. (2002). *Kadirli âşık Halil Karabulut-destan destan üstüne*. Sumbas Kaymakamlığı.
- Şenesen, R. (2011). Osmaniye/Düziçi’nde dünden bugüne yaylacılık ve Varsak Türkmenlerinin yayla göçü. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (1), 267-286.
- Tabur, A. (2020). *Kadirli-Kozan fıkraları (hatıralar, hikâyeler ve fıkralar)*. Adana: Ekrem Matbaası.
- Tarihin yaşandığı şehir “Kadirli”*. Kadirli Belediyesi Yayınları.
- Üççam Karagel, D. ve Karagel, H. (2010). Kadirli ilçesinde yaylacılık faaliyetleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (1), 29-54.
- Yanık, Y. ve Çiğil, M. K. E. (2016). *Kadirli’nin meşhur yüzü*. Kadirli Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yonca, Y. (2014). *Kadirli’de yaylacılık faaliyetleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- <https://osmaniye-tanitim.tr.gg/Yaylalar%26%23305%3Bm%26%23305%3Bz.htm> (Erişim tarihi: 23.09.2020).